

Årsredovisning

Botaniska trädgården Helår 2017

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning.....	4
2 Verksamhet	5
2.1 Viktigaste händelserna under perioden	5
2.2 Verksamhetens miljöarbete	5
2.3 Folkhälsa	7
2.4 Mänskliga rättigheter och jämlik vård	8
2.5 Verksamhetens säkerhets- och beredskapsarbete.....	8
2.6 Redovisning av genomförd intern kontroll 2017	9
2.7 Systematiskt förbättringsarbete	9
2.8 Inköp	10
3 Mål och fokusområden.....	11
3.1 Västra Götaland ska sträva efter det hållbara samhället med tillväxt av jobb och företag i hela regionen.....	11
3.1.1 Arbetsmarknaden ska utvidgas genom hållbara transporter och samverkan med näringsliv och forskning i Västra Götaland.....	11
3.1.1.1 Göra Västra Götaland till modell för hållbar landsbygdsutveckling och samspel stad/land.....	11
3.1.1.2 Västra Götalandsregionen ska verka för att stärka innovationskraften i Västra Götaland.....	11
3.1.2 Skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska	11
3.1.2.1 Bryta utanförskap och segregation och stärka kopplingen mellan utbildning och arbetsliv	12
3.1.3 Antalet nöjda resenärer med kollektivtrafiken ska öka i hela regionen	12
3.1.3.1 Fullfölj trafikförsörjningsprogrammet.....	12
3.1.3.2 Utökade möjligheter till studie- och arbetspendling samt knyta samman landsbygd och stad	12
3.1.4 Klimatutsläppen från fossilbränsle i Västra Götaland samt verksamhetens direkta miljöpåverkan ska minska.....	12
3.1.4.1 Minska verksamheternas avfallsmängder och verka för cirkulära affärsmodeller samt skärpta miljökrav vid upphandlingar	12
3.1.4.2 Bättre möjligheter till livsmedels- och energiproduktion samt stimulera ökad användning av biogas	13
3.1.4.3 Utveckla Göteborgs Botaniska trädgård.....	13
3.1.5 Deltagandet i kulturlivet ska öka.....	13
3.1.5.1 Utveckla samverkan mellan VGR:s kulturverksamheter och civilsamhället/det fria kulturlivet.....	14

3.1.5.2	Stärka barn och ungas möjligheter att delta i kulturlivet.....	14
3.2	En sammanhållen och tillgänglig hälso- och sjukvård som ges med högsta kvalitet och patientsäkerhet samt som alltid utgår ifrån den enskilda personens behov och erfarenheter	15
3.2.1	Den psykiska ohälsan ska minska och omhändertagande av personer med psykisk sjukdom ska förbättras	15
3.3	Västra Götalandsregionen ska kunna rekrytera rätt kompetens och erbjuda en god arbetsmiljö för medarbetarna	15
3.3.1	Möjligheterna till karriär- och kompetensutveckling ska förbättras	15
3.3.1.1	Satsa på ledarskap.....	15
3.3.1.2	Stimulera uppgiftsväxling och nya arbetssätt.....	15
3.3.1.3	Utveckla modellen för lönekarriär och kompetensutveckling.....	15
3.3.2	Arbetsmiljön ska förbättras och sjukfrånvaron ska minska	15
3.3.2.1	Systematisera arbetsmiljöarbetet, breddinföra goda exempel och pröva arbetstidsmodeller.....	16
3.3.2.2	Utveckla ett målmedvetet, strukturerat och hälsofrämjande arbete för minskad sjukfrånvaro	16
4	Personal	17
4.1	Chefsförutsättningar	17
4.2	Sjukfrånvaro.....	17
4.3	Personalvolym, personalstruktur och personalkostnadsanalys.....	17
5	Ekonomiska förutsättningar.....	19
5.1	Ekonomiskt resultat.....	19
5.1.1	AR05 RR-rapport Utförare regional utveckling.....	19
5.2	Åtgärder vid ekonomisk obalans.....	19
5.3	Eget kapital.....	19
5.4	Investeringar.....	20
6	Bokslutsdokument och noter	21
7	Övrig rapportering	27
7.1	Särskild åiterrapportering enligt beslut av regionfullmäktige	27
7.2	Fördjupad rapport till egen nämnd/styrelse.....	27

Bilagor

Bilaga 1: Protokoll GBT 180123 paragraf 26 årsredovisning 2017

1 Sammanfattning

2017 har varit ett spännande år för Botaniska som ett av regionens **fokusområden**. Frågor som varit särskilt relevanta är nya växthus, förbättrad tillgänglighet, natur- och trädgårdsturism, samverkan inom kulturområdet, grön rehabilitering, samt forskningsinfrastruktur.

Botaniska har arbetat mot de **fem långsiktiga inriktningsmål** som beslutades av regionfullmäktige 2016. Genomförda aktiviteter redovisas under Fördjupad rapport till egen styrelse. Exempel på goda resultat är en ny, tillgänglig växtdatabas samt partnerskap i Gothenburg Global Biodiversity Centre, samt ett besökstal på 630 000.

Verksamheten påverkades i stor utsträckning av **fastighetsinvesteringar**. En omfattande ”förprojektering”, som ska ligga till grund för beslut om **nya växthus**, har inletts. Särskilda medel (20 mkr) avsattes för detta i regionens budget för 2017. Ett rumsprogram, en möjlig placering, och en första kostnadskalkyl har tagits fram.

Arbetet med ny **ekonomigård** försenades eftersom bygglov inte gavs. Nu inväntas tillfälligt bygglov.

Arbetet med **dagvattenprojektet** har återupptagits.

En **gångförbindelse mellan Botaniska och Sahlgrenska** diskuteras inom uppdraget från Regionfullmäktige att skapa **ökad tillgänglighet**.

Antat besökare till trädgården låg strax över 630 000. Årets körsbärsfestival slog publikrekord med 16 000 besökare. Botaniska har uppmärksammats i utländsk press och rekommenderas på TripAdvisor som det näst viktigaste att besöka i Göteborg.

Skolverksamheten har haft ett ökat fokus på lärarfortbildning. Ett regelbundet utkommande nyhetsbrev skickas till alla regionens skolor. Den pedagogiska verksamheten mottog ett internationellt pris för sin verksamhet.

Gröna Rehab har haft en något reducerad verksamhet med anledning av ett ekonomiskt underskott. Personalutskottet utsågs till ny uppdragsgivare under året och för 2018 har den ekonomiska ramen höjts.

2 Verksamhet

2.1 Viktigaste händelserna under perioden

Uppnådda resultat:

1. Planering inför nya Växthus. Arbetet har varit intensivt från såväl Västfastigheters sida som från Botaniskas. Ett rumsprogram, en möjlig placering och en första kostnadskalkyl har tagits fram.
2. Genom att Botaniska varit ett fokusområde har viktiga kontakter tagits med olika aktörer, såväl externa som interna. Det har skapat en bra bas för Botaniska att kunna utvecklas vidare från. Från koncernkontoret har ett värdefullt stöd erhållits i arbetet med att skapa en bättre tillgänglighet.
3. Uppstart av Gothenburg Global Biodiversity Center (GGBC). Centret är en samarbetsplattform som inrättats av Göteborgs universitet med syftet att ge förutsättningar för världsledande biodiversitetsforskning och fördjupad dialog med allmänhet och samhälle. Botaniska ingår som en partner i centret som omfattar Göteborgs universitet, Chalmers samt förvaltare av biologiska samlingar och publika aktörer som ex. Havets Hus, Nordens Ark, Universeum och Naturhistoriska museet i Göteborg.

Utmaningar:

1. De många samtidigt pågående fastighetsprojekten berör en stor del av personalen och ger en ökad arbetsbörda.
2. Beslutsprocessen kring fastighetsinvesteringar är delvis otydlig och svår att förstå.
3. Under året har flera nya administrativa verktyg införts vilka krävt omfattande utbildningsinsatser.

2.2 Verksamhetens miljöarbete

I början av 2016 skapades en miljögrupp där intresserade träffas för att diskutera och planera Botaniskas miljöarbete. Under 2017 har gruppen diskuterat visioner för miljöarbetet vid planeringen för nya växthus. Den 20/4 gjorde gruppen ett studiebesök till Liseberg för att inspireras av deras miljöarbete.

Personalen har under året vid ett flertal tillfällen fått möjlighet lära sig mer inom miljöområdet i form av olika presentationer och föreläsningar som främst handlat om biologisk mångfald, ex. ett föredrag av om den nationella genbanken för vegetativt förökade trädgårdsväxter. Både personal och styrelse har fått lära sig mer om invasiva växter och om ekosystemtjänster och värdet av grönska i städer.

Pappersanvändningen har minskat något under 2017 men är fortfarande för hög.

Botaniska trädgården arbetar kontinuerligt för att öka andelen miljömärkta varor i butiken och skapa en tydlig miljöprofil. Under 2017 har ett nytt nyckeltal för butikens miljömärkta

produkter tagits fram som baseras på försäljningen under året istället för på antal artiklar som är inne vid ett visst tillfälle, se tabell 1. De produktgrupper som finns representerade i försäljningen av miljömärkta produkter är exempelvis delikatesser, fröer, kort, planteringskrukor, textil och trädgårdstillbehör. Produkterna har haft följande miljömärkningar: bra miljöval, ekologisk, KRAV, Fairtrade, närproducerat och producerat i Sverige. Inga av butikens produkter innehåller palmolja.

Tabell 1. Försäljning av miljömärkta artiklar i Botaniska trädgårdens butik.				
	2014	2015	2016	2017
Miljömärkta produkter				
Procent av omsättning	13%	18%	20%	24%
Procent av antal	18%	21%	20%	30%

Ett antal olika armaturer håller på att testas och utvärderas för växtodlingen. Gemensamt för de testade armaturerna är att de är betydligt mer energieffektiva än de gamla armaturerna med metallhalogen och högtrycksnatrium som ljuskälla. Överlag har alla armaturerna fungerat mycket bra och särskilt gott resultat gav LED-lamporna för alpina växter som trivs i kyligt klimat.

Drivmedel	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Förändring 2017 jämfört med 2016
Bensin	783	625	765	108	0	0	
Diesel	3937	3818	2470	5068	3117	521	
	4720	4443					
TOTALT			3235	5176	3117	521	-83%
RME	184	224	186	323	186	0	
HVO					994	4070	
BIODIESEL TOTALT				323	1180	4070	309%

Kemiska bekämpningsmedel används endast i undantagsfall då andra alternativ inte finns eller har visat sig inte fungera tillfredsställande och där konsekvenserna av att inte bekämpa är orimligt stora. Under 2017 har bekämpningsmedel klass 2 använts vid 2 olika tillfällen. Bekämpningen har endast gjorts i växthus där allmänheten inte har tillträde.

Botaniska trädgården strävar efter att bevara den biologiska mångfalden samt bidra till att naturmiljöer bevaras i balans med ett rikt växt- och djurliv i enlighet med Konventionen för biologisk mångfald och Sveriges 16:e miljömål. Genom visningar och andra aktiviteter i programmet och lektioner för skolklasser bidrar Botaniska trädgården med att sprida kunskap om vikten av att bevara växtvärldens mångfald.

I samarbete med Länsstyrelsen ingår Botaniska trädgården i Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för hotade arter. De hotade arter som ingår i åtgärdsprogrammet är: martorn (*Eryngium maritimum*), mosippa (*Pulsatilla vernalis*), ostronört (*Mertensia maritima*), drakblomma (*Dracocephalum ruyschiana*), fjädergräs (*Stipa pennata*) och vityxne (*Pseudorchis albida*). Botaniska har under 2017 undertecknat ett avtal om att bli klonarkiv för den nationella genbankens perenner och lökväxter med ursprung i Västra Götaland utom Skaraborg.

Under 2017 betade Finullsfår (svensk lantras) på Ljungheden i naturvårdande syfte. Detta var möjligt genom samarbete med Strömme Naturbruksgymnasium.

Botaniska har sökt och fått medel för lokala naturvårdssatsningar för att utrota skunkkallan i Amerika-arboretet. Under 2017 har omfattande grävarbeten med maskin gjorts. Erfarenheterna från detta projekt kommer att öka kunskapen om möjligheterna och metoderna för att utrota invasiva arter och dessutom bidra till samhällsdebatten kring hållbar växtanvändning och invasiva hot.

Göteborgs centrum för globala biodiversitetsstudier (Gothenburg Global Biodiversity Centre, GGBC) inrättades 2017. GGBC har Institutionen för biologi och miljövetenskap som värdinstitution vid Göteborgs universitet (GU). Botaniska deltar i centrubildningen tillsammans med institutioner från GU och Chalmers samt en rad västsvenska besöksmål som till exempel Universeum, Naturhistoriska, Havets hus och Nordens ark, vilket innebär en unik möjlighet att föra ut kunskapen om biologisk mångfald till allmänheten och att utveckla och driva forskningen framåt.

Botaniskas miljöforskningsinformatör och miljösamordnare har varit med och tagit fram en handbok för hur ekosystemtjänster från stadens grönska kan bedömas och värderas. Handboken finns från januari 2018 tillgänglig via www.mistraurbanfutures.org/sv/projekt/ekosystemtjanster.

Förvaltningschefen undervisade på kursen International Biodiversity Resource Management, vid Göteborgs universitet, våren 2017.

2.3 Folkhälsa

Botaniskas verksamhet har en stark anknytning till folkhälsa. Vid Gröna Rehab och inom pedagogiken finns en spetskompetens kring natur, trädgård och hälsa. Hela trädgården med växthus har en funktion som rekreativsområde och många miljöer är särskilt utformade för att vara estetiskt tilltalande och förmedla en känsla av ro och avspänning. Närheten till Sahlgrenska gör att trädgården är en resurs för såväl personal som patienter och deras anhöriga.

Exempel på aktiviteter under året:

Möjligheten att skapa en mer tillgänglig förbindelse mellan Botaniska och Sahlgrenska har diskuterats som en del i regionfullmäktiges uppdrag att öka tillgängligheten till Botaniska. Planering med olika intressenter fortsätter under 2018.

Mobilappen Hälsostigen ledsagar besökaren på en hälsosam vandring genom trädgården och tillhandahåller både information och avspänningsövningar.

Gröna Rehab har haft 20 studiebesök med bl a långväga besökare från Japan och Sydkorea. Personalen har haft föreläsningar ex. på Göteborgs universitet och för personalgrupper på Sahlgrenska sjukhuset.

Under våren färdigställdes skriften ”Människan och naturen – några teorier om naturens påverkan på vår hälsa och livskvalitet”.

Vid två tillfällen anordnades utomhusyoga där totalt ca 1100 personer deltog.

2.4 Mänskliga rättigheter och jämlik vård

En ny handlingsplan för jämställdhet och mångfald har tagits fram. Information om denna och om ny diskrimineringslag har presenterats för all personal.

En genomförd lönekartläggning visar inte på oskäligen löneskillnader.

Pedagogerna vid Botaniska har fått EU-medel för projektet "Botanical Garden: Come in! (VSTUPTE! KOM IN! WEJDŹ! GYERE BE ")! Det är ett treårigt projekt vilket fokuserar på besökare med särskilda behov och upplevelser i naturen med alla sinnen. Den totala effekten av projektet är dock mycket bredare och omfattar alla besökare.

En heldags fortbildning för pedagoger från hela regionen inom LSS och särskola har anordnats.

Under året har ett antal klasser med elever med olika funktionsnedsättningar deltagit i flera olika lektionsteman. Trädgården har även tagit emot många SFI-klasser, grupper med ensamkommande flyktingbarn och asylsökande.

Trädgården tar varje år emot personer inom olika arbetsmarknadssatsningar, ex. VIA-projektet.

Botaniska medverkade under West Pride genom att berätta om växters gränslösa sexliv.

I samband med årets julutställning erbjöds syntolkad visning.

Botaniskas arbete med bevarande av växter i ett globalt perspektiv bidrar till bättre och hållbarare miljö för människor i olika delar av världen.

2.5 Verksamhetens säkerhets- och beredskapsarbete

Mål: Trädgården skall vara en säker arbetsplats både för människor och tillgångar samt ett säkert besöksmål.

Aktiviteter:

- Säkerhetsfrågor beaktas inför arbetet med evakuering och byggnation av ny Ekonomigård.
- Systematiskt arbete med trädvård genomförs årligen med besiktning, krongallring och fällning av farliga träd. Dokumentation och vissa åtgärder har utförts under hösten 2017. Arbetet sker på lång sikt i dialog med Västfastigheter och länsstyrelsen.
- Dagvattenproblem: Under året har insatser gjorts vid Roten för att åtgärda dagvattenproblem. Vidare har Västfastigheter vidtagit åtgärder vid Botaniskas kompostområde för att åtgärda bekymmer med vatten som skapar dels svallis vintertid, dels problem med vatten som tränger in i kompostområdet och facken där. Större åtgärder avseende dagvatten planeras 2018-2019 i trädgårdens övre delar i Västfastigheters regi.
- Maskinutbildning, inkl. säkerhetsföreskrifter, ges till berörd personal.
- Reservkraftstest i samarbete med Göteborg Energi och Västfastigheter har utförts betr.

växthusens uppvärmning.

- Gasolflaskor och maskinlift besiktigas årligen.
- Skyltningen har setts över i Vitsippsdalen i samverkan med Västfastigheter för att tydliggöra risker vid blåsig väderlek samt skylta upp de säkra stråken i området.
- 2 medarbetare har deltagit i motorsågsutbildning nivå AB.
- Utbildning i säkerhet vid arbete på hög höjd har genomförts för ett tiotal medarbetare.
- Första hjälpen-utbildning har genomförts för 13 medarbetare under året.
- Rondering kvällstid av väktare har skett under större delen av året för stängning av toaletter i entréområdet samt rondering i parkens övre del.
- Komplettering av belysning har skett delvis i området invid restaurangen, dock inte fullt ut pga. bristande leveranser från Västfastigheter.
- Utrymningsövningar i de olika verksamheterna har genomförts i början av året.
- Årlig kontroll av brandsläckare och brandvarnare har utförts
- Bärbara personlarm för butikspersonalen borttaget då behov inte längre finns eftersom ensamarbete i samma utsträckning som förut inte sker. Behov av bärbart larm för personal vid växthusstängning utreds.
- Inbrottslarm till Södra Porthuset är bytt och kopplad till bevakningsföretag
- Inbrottslarm till Marinbotan monterat och kopplat till bevakningsföretag
- Elrevision i alla byggnader utfört i år (inkl. växthuset)

2.6 Redovisning av genomförd intern kontroll 2017

En förbättrad plan och rutin för intern kontroll inför 2018 har tagits fram. Koncernkontoret har varit ett bra stöd.

Intern kontroll är en stående punkt vid varje styrelsemöte. Frågor som varit lyfts och redovisats är bl a driftsäkerhet i växthus, arbetsmiljö ekonomigård, viltskydd och hantering av växelkassor.

Lärdom under året:

Förvaltningen arbetar mer systematiskt med risk- och konsekvensanalyser. HR-stöd från Regionservice har varit till stor hjälp.

2.7 Systematiskt förbättringsarbete

Det pågår ett ständigt förbättringsarbete när det gäller skötsel och underhåll i trädgården. Exempel på åtgärder under 2017 innefattar:

Upprustning av Disahuset, ny undervärme i Suckulenthuset, test av växthusarmatur, renovering i Örtagården, anläggningsarbeten vid restaurangen, utredning kring viltstängsel, färdigbearbetade skötselplaner för kulturflors områden, dokumentation av arbeten med utställningar och evenemang, experiment med direktsådd av annueller i kombination med fleråriga lökar, installation av vattenrening i Spegeldammen, omstrukturerad av arbetssätt trädplantaskola, arboristarbeten mm.

En lönsamhetsanalys av butikens verksamhet har gjorts i samverkan med Butiken och Ekonomiservice. Denna har resulterat i en rad åtgärder för att optimera lönsamheten. En nyhet

är att vi nu kan ta emot Swish-betalning.

I samband med det systematiska arbetsmiljöarbetet identifierades trångboddhet vid Gröna Rehab som ett allvarligt problem. Situationen har kunnat förbättras genom att en friggebod med två arbetsrum satts upp.

Samlingshanteringsvertyget Iris har implementerats.

Förvaltningen har genomfört ett särskilt projekt för att införa Plan och Styr.

2.8 Inköp

Botaniska följer inköspolicyn och har alltid kontakt med Inköp i samband med upphandling. Graden av leverantörstrohet är ändå låg eftersom merparten av de varor och tjänster Botaniska har behov av ännu inte omfattas av regiongemensamma avtal. Inköspolicyn har redovisats och diskuterats vid styrelsemöten.

3 Mål och fokusområden

3.1 Västra Götaland ska sträva efter det hållbara samhället med tillväxt av jobb och företag i hela regionen

3.1.1 Arbetsmarknaden ska utvidgas genom hållbara transporter och samverkan med näringsliv och forskning i Västra Götaland

Samverkan med forskning sker genom samarbete med Göteborgs universitet, Chalmers och SLU Alnarp.

3.1.1.1 Göra Västra Götaland till modell för hållbar landsbygdsutveckling och samspel stad/land

Förvaltningen har:

deltagit i workshops inom fokusområdet.

samverkat med Naturbruk, exempelvis som del i ledningsgrupp för utbildning av trädgårdsmästare inom utemiljö, anordnad av regionala biologiska yrkeshögskolan och Naturbruksförvaltningen.

tagit emot praktikanter från trädgårdsutbildning på olika nivåer

deltagit i diskussioner kring Västsvensk trädgårdsturism

medverkat i LONA-projektet Tremilaparken i samarbete med Göteborgsregionens kommunalförbund, Göteborgs Naturhistoriska Museum samt Göteborgs, Mölndals och Kungsbacka kommuner.

3.1.1.2 Västra Götalandsregionen ska verka för att stärka innovationskraften i Västra Götaland

Samarbete med företag kring test av växthusarmatur.

Kontakter med specialister inom växthusteknik inom ramen för projektering för nya växthus.

I samarbetet Gothenburg Global Biodiversity Center finns företagskontakter med företag som är intresserade av biologisk mångfald och nyttjande av ekosystemtjänster.

Samarbete med västsvenska besöksmål.

3.1.2 Skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska

Genomförda aktiviteter enligt plan (se även under 2.4 Mänskliga rättigheter, samt under 7.2 Fördjupad rapport till egen styrelse)

- Arbete med särskolor
- Utomhuspedagogik
- Grön rehabilitering

3.1.2.1 Bryta utanförskap och segregation och stärka kopplingen mellan utbildning och arbetsliv

Genomförda aktiviteter enligt plan (se även under 2.4 Mänskliga rättigheter och 3.1.2):

- Samarbete med SFI (svenska för invandrare)
- Arbete med särskolor
- EU-projekt kring En trädgård för alla
- Praktikplatser trädgårdsutbildning
- Arbetsmarknadssatsningar, arbetsträning

3.1.3 Antalet nöjda resenärer med kollektivtrafiken ska öka i hela regionen

Botaniska har träffat Västtrafik för att diskutera förbättrad tillgänglighet med allmänna kommunikationer.

3.1.3.1 Fullfölj trafikförsörjningsprogrammet

Inte tillämpligt

3.1.3.2 Utökade möjligheter till studie- och arbetspendling samt knyta samman landsbygd och stad

se 3.1.1.1 och 3.1.2.1

3.1.4 Klimatutsläppen från fossilbränsle i Västra Götaland samt verksamhetens direkta miljöpåverkan ska minska

Två bensindrivna fordon har bytts ut mot fossilfria alternativ. Batteridrivna handredskap har köpts in i form av fyra batteripack av ryggsäcksmodell, fyra handredskap (lövlås och grästrimmer) samt laddare.

Under 2017 har användningen av fossila bränslen för Botaniskas egna transporter minskat med 83 % jämfört med 2016 (se även under 2.2). Alla mopeder är numera eldrivna (sedan slutet av 2014) vilket har resulterat i att ingen bensin har köpts in (endast en mindre mängd för trädgårdsmaskiner). Minskningen av diesel kan till stor del förklaras av övergång till den helt fossilfria dieseln HVO100 har använts. HVO100 består av hydrerade vegetabiliska oljor och är helt förnybar. RME är ett förnyelsebart bränsle tillverkat av rapsolja.

3.1.4.1 Minska verksamheternas avfallsmängder och verka för cirkulära affärsmodeller samt skärpta miljökrav vid upphandlingar

Frö- och växtbytesdagar har genomförts som planerat

Kontakt har tagit med Marknadsplatsen angående önskemål om palmoljafria produkter.

Ett förbättrat återvinningsutrymme var planerat inom Ekonomigårdsprojektet men eftersom hela projektet är försenat har åtgärden inte kunnat genomföras.

3.1.4.2 Bättre möjligheter till livsmedels- och energiproduktion samt stimulera ökad användning av biogas

Inte tillämpligt

3.1.4.3 Utveckla Göteborgs Botaniska trädgård

Regionfullmäktige har fattat beslut om långsiktig inriktning för Göteborgs botaniska trädgård. Aktiviteter och resultat för de olika inriktningens målen redovisas under 7.2 Fördjupad rapport till egen nämnd och styrelse.

- Projekttering Nya växthus – En styrgrupp har inrättats bestående av Fastighetsnämndens och Botaniskas presidier samt respektive verksamhetschefer. En projektledare och arkitekter har anlitats av Västfastigheter. Botaniska har anlitat en projektkoordinator som tillsammans med representanter från Västfastigheter, externa konsulter samt Botaniskas personal har genomfört en designdialog med tre workshops. Flera möten har genomförts med Institutionen för biologi och miljövetenskap, samt naturvetenskapliga fakulteten vid Göteborgs universitet (GU) för att diskutera såväl växthus, biodiversitetscentrum och GUs planer på Medicinareberget. Styrgruppen har gjort studiebesök vid växthusanläggningar i Belgien och Holland. Västfastigheter har knutit en grupp specialister till projektet. Ett rumsprogram är färdigt och en kostnadskalkyl kommer att redovisas i början av 2018.
- Ökad tillgänglighet – Arbetet har under hösten 2017 intensifierats tack vare särskilt stöd från Koncernkontoret. Möten har genomförts med Stadsbyggnadskontoret i Göteborg, Sahlgrenska och Västtrafik. En annan fråga som diskuterats är möjlig bro över Vitsippsdalen – Länsöverdirektören inbjöds till ett möte på Botaniska och därefter har dialogen med Länsstyrelsen kunnat återupptas. Kontakter har även tagits med Västfastigheter, Sahlgrenska och Göteborgs universitet och en workshop för olika intressenter kommer att anordnas i början av 2018.
- Natur och trädgårdsturism – Botaniska har träffat Turistrådet Västsverige, Göteborg & Co, samt Kulturnämnden. En slutrapport över satsningen Gothenburg Green World har sammanställts och diskussioner om framtida samarbete pågår. Diskussioner har även inletts med Göteborg & Co om jubileumsåret 2021. Botaniska ingår även i det nationella nätverket Swedish Public Parks and Gardens.
- Samverkan inom kulturområdet – Botaniska har deltagit vid möten för att diskutera Kulturnämndens planerade satsning på en "Yellow Book" för Västra Götaland.
- Forskning, infrastruktur och utveckling – Botaniska har gått in som aktiv partner i Göteborgs universitets centrumbildning "Gothenburg Global Biodiversity Centre". Centret bygger på ett samarbete mellan tretton partners och strävar efter att länka samman forskare, beslutsfattare och allmänhet kring biologisk mångfald samt att utöka och vidareutveckla forskningen om biodiversitet.

3.1.5 Deltagandet i kulturlivet ska öka

Botaniska har en rik programverksamhet som omfattar utställningar, visningar, öppet hus,

föreläsningar, familje- och skolaktiviteter, workshops mm.

Botaniska trädgården är en flitigt använd arena för kulturutövare inom olika discipliner.

Botaniska har 3 utställningslokaler som används för olika utställningar under året, interna och externa. Varje år presenteras här och ute i trädgården ett tiotal samarbeten med aktörer från det fria kulturlivet i regionen, konstnärer, musiker, dansare, fotografer etc.

3.1.5.1 Utveckla samverkan mellan VGR:s kulturverksamheter och civilsamhället/det fria kulturlivet

Dialogmöten har genomförts med med Kulturnämnden och kulturavdelningen.

Samarbete med fria kulturutövare i samband med utställningar, events och andra publika aktiviteter har genomförts. Exempel på genomförda aktiviteter/projekt är:

I februari presenterade konstnären Anni Foglert utställningen Ut och insikt i Floras Rike.

Under den årliga Hanamin – japanska körsbärpicknicken – deltog flera aktörer från det fria kulturlivet i regionen, bland andra dansaren Ami Skånberg.

Under sommaren presenterade 20 konstnärer från kollektivet Not Quite i Fälingerfors ett större konstprojekt i trädgården och växthusen (Epifytiska sällskapet).

Beyond Plant Blindness var ett forskningsbaserat konstprojekt om blindheten för vår gröna värld och hur man kan få den enskilda växten att träda fram ur den gröna massan.

Under Nallepicknicken i maj samarbetar vi med musiker och skådespelare från regionen.

I juni höll fotografen Jan Wallermark en två dagar lång workshop i trädgården för naturfotografer.

I oktober gjorde studenter från konsthögskolan Valand en utställning i växthusen (Respect the Hobby Horse).

3.1.5.2 Stärka barn och ungas möjligheter att delta i kulturlivet

Se även 7.2 Fördjupad rapport till egen nämnd och styrelse.

Fortsatt utveckling av Barnens Botaniska har genomförts.

Olika skollovsaktiviteter för hela familjen har anordnats. Särskilt populär blev Pumpverkstaden.

Särskilda aktiviteter riktade mot barn och unga har funnits med i alla större event såsom Körsbärsfestivalen och Höstens skaffereri.

Skolträdgården har gett barn och unga möjlighet att uppleva odlandets glädje.

3.2 En sammanhållen och tillgänglig hälso- och sjukvård som ges med högsta kvalitet och patientsäkerhet samt som alltid utgår ifrån den enskilda personens behov och erfarenheter

3.2.1 Den psykiska ohälsan ska minska och omhändertagande av personer med psykisk sjukdom ska förbättras

Planerade aktiviteter som genomförts är:

- Behandling och förebyggande av stressrelaterad ohälsa (Gröna Rehab)
- Stresshanteringskurser vid Gröna Rehab
- Föreläsningar och studiebesök
- Erbjudande av ett rogivande och läkande grönområde för Sahlgrenskas personal, patienter och deras anhöriga

3.3 Västra Götalandsregionen ska kunna rekrytera rätt kompetens och erbjuda en god arbetsmiljö för medarbetarna

3.3.1 Möjligheterna till karriär- och kompetensutveckling ska förbättras

Individuell kompetensutveckling tas upp vid medarbetarsamtal. Allmän kompetensutveckling erbjuds genom föreläsningar, litteratur och studiebesök.

3.3.1.1 Satsa på ledarskap

Kompetensutveckling genom kurser.

Tillgång till samtalsstöd.

3.3.1.2 Stimulera uppgiftsväxling och nya arbetssätt

Trädgårdens mål att alla medarbetare minst en gång under en treårsperiod ska ha "praktiserat" i annan del av verksamheten har inte nåtts. Anledningen är de många samtidigt pågående projekten kring fastighetsutveckling och annat vilket gjort att det saknats tid för att planera arbetsbyten eller för handledning.

En positiv utveckling har varit att vid flera tillfällen görs gemensamma arbetsinsatser där alla inbjuds att delta. Exempel på sådana arbetsinsatser har varit vår- och höststädning i trädgården. Dessa har uppfattats som roliga, effektiva och bidragande till en ökad gemenskap.

3.3.1.3 Utveckla modellen för lönekarriär och kompetensutveckling

Lön och kompetensutveckling tas upp på medarbetarsamtal och lönesamtal.

3.3.2 Arbetsmiljön ska förbättras och sjukfrånvaron ska minska

Vid förvaltningen finns allvarliga problem med arbetsmiljö med koppling till både Växthus

och Ekonomigård. Olika punkttinsatser genomförs regelbundet men för att få en långvarigt hållbar lösning är det viktigt att nya fastighetsinvesteringar kan genomföras som planerat.

3.3.2.1 Systematisera arbetsmiljöarbetet, breddinföra goda exempel och pröva arbetstidsmodeller

En ny rutin för hur arbetsmiljöronder ska genomföras och följas upp är under utarbetande. Samtliga chefer har fått utbildning i Organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4).

3.3.2.2 Utveckla ett målmedvetet, strukturerat och hälsofrämjande arbete för minskad sjukfrånvaro

Vid förvaltningen finns ett aktivt friskvårdsarbete. Exempel på aktiviteter som genomförts är:

- Friskvårdsgruppen har under året fått nya medlemmar
- Friskvårdsgruppen har besökt resp. APT för information och dialog
- Friskvårdsbibliotek i personalbyggnaden har utformats
- Handlingsplan för friskvård 2018 samt budget har beslutats
- Friskvårdsgruppen arrangerade temapromenad ”lignosvandring” med Henrik Sjöman den 26 april.
- Höstens personalresa den 22 september förlades till Rörö med en guidad tur om hur naturvårdsarbetet bedrivs i Rörös vackra natur.
- Friskvårdsaktivitet ”Stadsvandring det befästa Göteborg” i regi av Walknet erbjöds alla anställda och genomfördes den 15 juni efter arbetstid. Runt 22 medarbetare deltog.
- Friskvårdsgruppen bjöd in till naturlunch i Änggårdsbergen den 29 juni
- Fem medarbetare genomförde Göteborgsvarvet trail i Änggårdsbergen den 17 maj
- Projektet ”En cykelvänlig arbetsplats” har besökt gruppen för dialog om hur gruppen kan fortsätta att arbeta med att stärka cykelmöjligheterna för Botaniskas personal. Besöket ledde till att friskvårdsgruppen 2018 kommer att ha ett fokus på att förbättra cykelmöjligheterna för Botaniskas personal.
- Massage på arbetstid 12 tillfällen à 30 min/år för helårsanställd erbjuds alla medarbetare.

4 Personal

4.1 Chefsförutsättningar

Normtalet är uppfyllt.

4.2 Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro, procent av ordinarie arbetstid		
	Jan-Dec 2017	Jan-Dec 2016
Kvinnor	6,10%	3,40%
Män	5,30%	7,30%
Totalt	5,70%	5,20%
Andel långtidssjukfrånvaro (60 dagar eller mer) av totala sjukfrånvaron		
	Jan-Dec 2017	Jan-Dec 2016
Kvinnor	46,00%	7,30%
Män	48,90%	68,90%
Totalt	47,30%	47,40%

Sjukfrånvaron har ökat med 0,5 %. Kvinnornas sjukfrånvaro har ökat med 2,7 % och männens har minskat med 2 %.

Andelen kvinnor som är långtidssjukskrivna har ökat med 38,7 %. Göteborgs Botaniska trädgård har 29 månadsanställda kvinnor. Detta gör att ökningen blir stor procentuellt för varje kvinna som blir långtidssjukskriven. Av de kvinnor som varit långtidssjukskrivna under året är de flesta redan tillbaka i arbete. Det pågår också rehabiliteringsåtgärder för återgång i tjänst, i samarbete med Hälsan och arbetslivet.

Långtidssjukskrivningen för män har minskat och tidigare långtidssjukskrivna män är nu åter i arbete.

4.3 Personalvolym, personalstruktur och personalkostnadsanalys

Anställda, årsarbetare (åa) och nettoårsarbetare per personalgrupp						
Etikett/Kategori	dec-17			dec-16		
	Anställda	Åa	Netto åa	Anställda	Åa	Netto åa
Undersköterskor m. fl.*	0	0	0	2	0,26	0,26
Rehab o förebyggande	6	4,82	3,09	5	4,7	3,98
Utbildning, kultur o fritid	16	10,4	9,25	10	6,69	4,79
Teknik, hantverkare	33	30,96	30,45	31	29,21	26,9
Administration	10	9,8	8,8	12	10,56	9,56
Summa	65	55,98	51,6	60	51,43	45,49
Anställda uppdelat på tillsvidare, visstid och tim. per personalgrupp						
Etikett/Kategori	Dec. 2017			Dec. 2016		
	Tillsvid.	Visstid	Tim	Tillsvid.	Visstid	Tim
Undersköterskor m. fl.*	0	0	0	0	0	2
Rehab o förebyggande	4	1	1	5	0	0

Anställda, årsarbetare (åa) och nettoårsarbetare per personalgrupp						
Utbildning, kultur o fritid	11	1	4	7	1	2
Teknik, hantverkare	22	11	0	23	8	0
Administration	8	2	0	10	1	1
Summa	45	15	5	45	10	5

Kommentar: Antalet anställda har ökat från 60 till 65. Det är visstidsanställningarna som ökat med 5 medarbetare och 3 av dem finns inom kategorin teknik/hantverk.

Antalet tillsvidareanställda och timanställda är oförändrat jämfört med motsvarande period föregående år. Viss förskjutning har skett mellan kategorierna på grund av ändrade befattningsbenämningar.

Årsarbetare har ökat med 4,55, vilket motsvarar ökningen av antalet anställda.

Nettoårsarbetare har ökat med 6,11 förändringen beror på att antalet visstidsanställda ökat och att det är färre medarbetare som varit frånvarande hela månader.

Ofrivillig deltid

2016 var 5 kvinnor och 1 man ofrivilligt deltidanställda.

2017 är 2 kvinnor och 1 man ofrivilligt deltidanställda.

I samband med rekrytering och behov av utökning av tjänster beaktas alltid ofrivilligt deltidanställda. Förvaltningen har också lagt resurser på att minska antalet ofrivilligt deltidanställda.

Orsaker till att det finns ofrivilligt deltidanställda är Förvaltningens storlek, låg personalomsättning och att alla tjänster har specifika kompetenskrav. Detta begränsar möjligheten att utöka tjänster inom ramen för medarbetarnas anställningsavtal.

Personalkostnadsanalys

Belopp	Jan-Dec 2017	Jan-Dec 2016	Förändring
OB-tillägg	208 470	207 111	1 360
Mertid, komp, fyllnadstidsersättning	8 076	58 928	-50 852
Enkel övertiders.	23 034	7 635	15 398
Kvalificerad övertidersättning	154 953	137 981	16 972
Summa	394 533	411 655	-17 122

Den totala kostnaden för ovanstående ersättningar har minskat jämfört med 2016. Kostnaden för mertid och fyllnadstid, som har minskat, påverkas av förändringar av antalet anställda.

Kostnaden för övertid har ökat något

5 Ekonomiska förutsättningar

5.1 Ekonomiskt resultat

Förvaltningen redovisar budgeterat resultat vilket innebär reglering av negativt eget kapital. Detta har möjliggjorts genom omprioriteringar i verksamheten och en god ekonomisk hushållning. Kostnader för städtjänster har nästan fördubblats på grund av en nyregional upphandling vilket förstås påverkat verksamheten och prioriteringarna.

5.1.1 AR05 RR-rapport Utförare regional utveckling

Årsvärden					
Resultaträkning (mnkr)	Utfall 1712	Budget 1712	Utfall 1612	Avvikelse budget/utfall	Förändring utfall/utfall %
Driftbidrag från nämnd inom regionen	32,4	32,4	31,8	0,0	2,0%
Statsbidrag	1,1	1,0	0,9	0,1	26,9%
Övriga erhållna bidrag	8,3	7,5	12,9	0,9	-35,7%
Biljettintäkter	0,0	0,0	0,0	0,0	
Försäljning av tjänster	1,2	1,2	1,2	0,0	-5,1%
Hysesintäkter	0,6	0,6	0,3	0,0	90,0%
Försäljning av material och varor	5,3	5,1	5,6	0,2	-5,8%
Övriga intäkter	0,3	0,4	0,3	-0,1	9,3%
Verksamheten intäkter	49,3	48,3	53,1	1,0	-7,2%
Personalkostnader, inkl. inhyrd personal	-30,5	-32,1	-30,2	1,7	0,8%
Direkta trafik kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0	
Verksamhetsanknutna tjänster	-0,1	0,0	-0,7	-0,1	-92,0%
Material och varor, inkl förbrukningsmaterial	-4,9	-4,2	-6,0	-0,6	-19,1%
Lokal- och energikostnader	-5,3	-5,0	-4,7	-0,3	13,6%
Lämnade bidrag	0,0	0,0	0,0	0,0	
Övriga tjänster, inkl konsultkostnader	-3,1	-2,4	-6,5	-0,7	-52,0%
Övriga kostnader	-2,7	-1,9	-2,3	-0,8	17,5%
Avskrivningar	-2,0	-2,0	-1,9	0,0	4,8%
Verksamhetens kostnader	-48,5	-47,6	-52,2	-0,9	-7,1%
Finansiella intäkter/kostnader m.m.	-0,5	-0,4	-0,4	0,0	
Obeskattade reserver	0,0	0,0	0,0	0,0	
Resultat	0,3	0,2	0,4	0,1	

5.2 Åtgärder vid ekonomisk obalans

5.3 Eget kapital

Eget kapital är noll.

5.4 Investeringar

Förvaltningen har inte utnyttjat investeringsramen fullt ut beroende på att fordon för trädgården har kunnat finansieras genom internleasing.

Investeringsram för viltstängsel har överförst till Västfastigheter som också står för genomförandet. Tyvärr har detta inte satts upp under året trots att beställning gjorts av Botaniska.

6 Bokslutsdokument och noter

Bokslutsdokument RR KF BR			
	Not	Utfall	Utfall
Resultaträkning		1712	1612
Verksamhetens intäkter	1	49 258	53 064
Verksamhetens kostnader	2,3	-46 515	-50 325
Avskrivningar och nedskrivningar	4	-1 958	-1 868
Verksamhetens nettokostnader		785	871
Finansnetto	5	-463	-446
Erhållna/lämnade bidrag spec. beslut		0	0
Erhållna/lämnade regionbidrag		0	0
Obeskattade reserver (bolagen)		0	0
Årets resultat		322	425
	Not	Utfall	Utfall
Kassaflödesanalys		1712	1612
Löpande verksamhet			
Årets resultat		322	425
Investeringsbidrag		-215	-202
Avskrivningar		1 958	1 868
Utrangeringar/nedskrivningar		489	0
Reavinst-/förluster sålda anläggningstillgångar	6	0	-129
Avsättningar		0	0
Obeskattade reserver (bolagen)		0	0
Kassaflöde från löpande verksamhet före förändring av rörelsekapital		2 554	1 962
Förändring av rörelsekapital			
Ökning-/minskning+ av förråd		-98	1
Ökning-/minskning+ av kortfristiga fordringar		1 870	2 905
Ökning+/minskning- av kortfristiga skulder		1 136	-3 347
Kassaflöde från löpande verksamhet		5 462	1 521
Förändring av redovisningsprincip		0	0
Förändring av eget kapital		0	0
Korrigerig omklassificering anläggningstillgångar		0	0
Investeringsverksamhet			

Bokslutsdokument RR KF BR			
Investeringar	7	-2 093	-2 418
Momsjustering vid överlåtelse		0	0
Anläggningstillgångar överfört mellan enheter		0	0
Försäljningar anläggningstillgångar	8	0	186
Aktier och andelar		0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-2 093	-2 232
Finansieringsverksamhet			
Ökning-/minskning+ av långfristiga fordringar		0	0
Ökning+/minskning- av långfristiga skulder		40	418
Erhållna/lämnade bokslutsdispositioner		0	0
Justering för årets aktiverade investeringsbidrag		215	202
Förändring aktiekapital		0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		255	620
ÅRETS KASSAFLÖDE		3 624	-91
Ingående likvida medel och kortfristiga placeringar		1 910	2 003
Utgående likvida medel och kortfristiga placeringar		5 535	1 910
Kontroll av årets kassaflöde		3 625	-93
Differens		1	-2
	Not	Utfall	Utfall
Balansräkning		1712	1612
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar		0	0
Materiella anläggningstillgångar			
- byggnader och mark	10	6 014	6 646
- maskiner och inventarier	11	8 001	7 753
- pågående investeringar	13	29	0
Finansiella anläggningstillgångar		0	0
Summa anläggningstillgångar		14 044	14 399
Omsättningstillgångar			
Förråd		707	609
Kortfristiga fordringar	15	3 096	4 966
Kortfristiga placeringar		0	0
Likvida medel		5 535	1 910
Summa omsättningstillgångar		9 338	7 485
Summa tillgångar		23 382	21 884
Eget kapital			
Eget kapital		-284	-709
Bokslutsdispositioner		0	0
Årets resultat		322	425

Bokslutsdokument RR KF BR			
Summa eget kapital		38	-284
Avsättningar		0	0
Skulder			
Långfristiga skulder	18	16 013	15 973
Kortfristiga skulder	19	7 331	6 195
Summa skulder		23 344	22 168
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		23 382	21 884
Redovisningen är upprättad enligt de anvisningar som lämnats från Västra Götalandsregionen. Anvisningarna bygger på kommunallagen, lagen om kommunal redovisning samt rekommendationer utfärdade av Rådet för kommunal redovisning.			

Noter, tkr			
1. Verksamhetens intäkter		1712	1612
Patientavgifter med mera		0	0
Såld vård internt		0	0
Såld vård externt		0	0
Försäljning av tjänster, internt		4	4
Försäljning av tjänster, externt		1 168	1 231
Hysesintäkter		606	319
Försäljning av material och varor, internt		1	1
Försäljning av material och varor, externt		5 285	5 612
Statsbidrag		1 123	885
Investeringsbidrag		215	202
Övriga bidrag, internt		32 447	31 979
Övriga bidrag, externt		8 092	12 541
Biljettintäkter		0	0
Övriga intäkter, internt		162	64
Övriga intäkter, externt		155	226
Totalt		49 258	53 064
2. Verksamhetens kostnader		1712	1612
Personalkostnader		30 451	30 196
Inhyrd personal, bemanningsföretag		0	0
Köpt vård internt		0	0
Köpt vård externt		0	0
Läkemedel		3	0
Lämnade bidrag, internt		0	0
Lämnade bidrag, externt		0	0
Lokal- och energikostnader, internt		3 494	2 640
Lokal- och energikostnader, externt		1 826	2 043
Verksamhetsanknutna tjänster, internt		0	6
Verksamhetsanknutna tjänster, externt		53	653
Material och varor, internt		129	217
Material och varor, externt		4 729	5 786
Övriga tjänster, internt		1 865	1 731
Övriga tjänster, externt		1 237	4 728
Övriga kostnader, internt		757	654
Övriga kostnader, externt		1 971	1 671
Totalt		46 515	50 325
3. Personalkostnader, detaljer		1712	1612
Löner		20 573	20 250

Noter, tkr		
Övriga personalkostnader	860	1 113
Sociala avgifter	9 018	8 833
Pensionskostnader	0	0
Totalt	30 451	30 196
4. Avskrivningar och nedskrivningar	1712	1612
Avskrivningar		
Immateriella anläggningstillgångar	0	0
Byggnader och markanläggningar	618	625
Maskiner och inventarier	1 340	1 243
Fiansiell leasing maskiner och inventarier	0	0
Totalt	1 958	1 868
Nedskrivningar		
Immateriella anläggningstillgångar	0	0
Byggnader och markanläggningar	0	0
Maskiner och inventarier	0	0
Totalt	0	0
Totalt avskrivningar och nedskrivningar	1 958	1 868
5. Finansnetto	1712	1612
Finansiella intäkter		
Ränteintäkter, internt	0	0
Ränteintäkter, externt	0	0
Övriga finansiella intäkter, internt	0	0
Övriga finansiella intäkter, externt	0	0
Totalt	0	0
Finansiella kostnader		
Räntekostnader, internt	402	386
Räntekostnader, externt	1	0
Övriga finansiella kostnader, internt	0	0
Övriga finansiella kostnader, externt	60	60
Totalt	463	446
Totalt finansnetto	-463	-446
6. Reavinster och reaförluster sålda anläggningstillgångar	1712	1612
Reavinster fastigheter		
Reavinster inventarier	0	129
Momsjustering vid reavinst	0	0
Totalt	0	129
Reaförluster fastigheter		
Reaförluster inventarier	0	0
Momsjustering vid reaförlust	0	0
Totalt	0	0
Netto reavinster/-förluster	0	129
7. Investering i anläggningstillgångar	1712	1612
Årets investering i immateriella anläggningstillgångar	0	0
Årets investering i byggnader och mark	460	259
Årets investering i maskiner och inventarier	1 604	2 159
Årets investering, finansiell leasing maskiner och inventarier	0	0

Noter, tkr		
Årets pågående investering	29	0
Totalt	2 093	2 418
8. Försäljning anläggningstillgångar	1712	1612
Försäljning byggnader och mark	0	0
Försäljning maskiner och inventarier	0	186
Totalt	0	186
10. Byggnader och mark	1712	1612
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	13 010	12 751
Nyanskaffningar	460	259
Omklassificeringar	0	0
Överfört mellan enheter	0	0
Försäljningar/utrangeringar	-2 260	0
Korrigerig anskaffningsvärde	0	0
Utgående ackumulerade anläggningstillgångar	11 210	13 010
Ackumulerade avskrivningar		
Vid årets början	6 364	5 739
Årets avskrivning och nedskrivning	619	625
Omklassificeringar	0	0
Överfört mellan enheter	0	0
Försäljningar/utrangeringar	-1 787	0
Korrigerig avskrivningar och nedskrivningar	0	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	5 196	6 364
Utgående restvärde	6 014	6 646
11. Maskiner och inventarier	1712	1612
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	14 361	12 606
Nyanskaffningar	1 604	2 159
Omklassificeringar	0	0
Överfört mellan enheter	0	0
Försäljningar/utrangeringar	-1 620	-404
Korrigerig anskaffningsvärde	-2	0
Utgående ackumulerade anläggningstillgångar	14 343	14 361
Ackumulerade avskrivningar		
Vid årets början	6 608	5 714
Årets avskrivning och nedskrivning	1 340	1 243
Omklassificeringar	0	0
Överfört mellan enheter	0	0
Försäljningar/utrangeringar	-1 606	-348
Korrigerig avskrivningar och nedskrivningar	0	-1
Utgående ackumulerade avskrivningar	6 342	6 608
Utgående restvärde	8 001	7 753
13. Pågående investeringar	1712	1612
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	0	0
Nyanskaffningar	29	0
Omklassificeringar	0	0
Överfört mellan enheter	0	0
Försäljningar/utrangeringar	0	0
Korrigerig anskaffningsvärde	0	0

Noter, tkr		
Utgående ackumulerade anläggningstillgångar	29	0
15. Kortfristiga fordringar	1712	1612
Kundfordringar, internt	0	0
Kundfordringar, externt	109	161
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, internt	0	0
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, externt	469	2 044
Övriga fordringar, internt	2 075	2 366
Övriga fordringar, externt	443	395
Totalt	3 096	4 966
18. Långfristiga skulder	1712	1612
Långfristig skuld, investeringsbidrag	1 364	1 580
Övriga långfristiga skulder, internt	14 649	14 393
Övriga långfristiga skulder, externt	0	0
Totalt	16 013	15 973
19. Kortfristiga skulder	1712	1612
Leverantörsskulder, internt	6	0
Leverantörsskulder, externt	1 833	1 303
Semesterskuld	1 214	1 127
Löner, jour, beredskap, övertid	63	77
Upplupna sociala avgifter	564	530
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter, internt	44	23
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter, externt	2 963	2 473
Övriga kortfristiga skulder, internt	219	247
Övriga kortfristiga skulder, externt	425	415
Totalt	7 331	6 195

7 Övrig rapportering

7.1 Särskild återrapportering enligt beslut av regionfullmäktige

Inte tillämpligt.

7.2 Fördjupad rapport till egen nämnd/styrelse

Uppdrag 2017:

Inriktningsmålen beslutades av regionfullmäktige 2016. Ett antal indikatorer (kvalitativa eller kvantitativa) har föreslagits för respektive mål. Däremot har måltal ännu inte definierats eftersom tidigare mätningar saknas.

Mål 1

Göteborgs botaniska trädgård ska ha en så hög standard på växtsamlingarna och en tillgänglighet som möjliggör forskning och kvalificerad utbildning.

Styrdokument: En ledande kunskapsregion, prioriterat område i VG 2020

Planerade aktiviteter:

1. Lansering av Iris, ett samlingshanteringsverktyg med en externt tillgänglig växtdatabas
2. Internationellt fröutbyte
3. Partnerskap i Globalt centrum för biodiversitetsforskning (GGBC), en infrastruktur vid Göteborgs universitet
4. Ökat deltagande i regionala, nationella och internationella samarbeten kring biologiska samlingar
5. Upprätthålla växtsamlingarna genom skötsel, underhåll, förökning och nyinsamling.

Resultat:

1. Samlingshanteringsverktyget Iris är igång och har viss extern tillgänglighet vilket innebär att ex. forskare vid Göteborgs universitet kan nå den, något som länge har efterfrågats. Den planerade externa tillgängligheten för allmänhet har ännu inte kunnat erbjudas på grund av avsaknad av kompatibelt kartunderlag. En ökad tillgänglighet för alla har ändå åstadkommit genom att all information nu har kunnat exporteras till Global biodiversity information facility (GBIF, www.gbif.se), ett internationellt, långsiktigt samarbetsprojekt som Sverige har anslutit sig till. Andelen kontrollerade poster i databasen har ökat från 36% 2016 till 48% 2017 (slutligt måltal är 100%).

Besök av forskare m fl: Tony Hall, Kew gardens, specialist på juno-irisar, Janis Ruksans, Lettland, expert på Crocus, Robert Rolfe, en världsauktoritet inom odling av alpiner, som belönat ett antal av våra accessioner med hortikulturella priser, samt Pablo Goloboff och Claudia Szumic, Instituto Miguel Lillo, Tucuman som forskar på biogeografi och släktskapsanalyser, Scott Edwards inom GoCAS program Origin of Biodiversity. Dr Francois van Meerhague, Ile de la Réunion, Erasmus+-projekt om integrerat artbevarande. Dr Andrés Moreira från Valparaiso, Chile har hållit ett föredrag om Carl Skottsbergs gärning i Chile, särskilt Juan Fernandez-öarna. Janis Ruksans, Lettland har studerat vår Crocus-samling.

Besök av delegation från Bergens Universitet/Milde Arboretum och Botaniska trädgård, Nick Corteens, Vancouver BG, Prof. Ana Caperta från Lissabons universitet, Johanna Thormar och Svanhildur Sigfusdottir, Reykjavik.

2. Årets fröutbyte pågår och omfattar 322 antal accessioner. Utbyte sker med botaniska trädgårdar/institutioner inom ramen för Konventionen för biologisk mångfald. Frömaterialen har hög kvalitet och är till del helt unikt. 350 beställningar har hittills inkommit. Populärast var *Ranzania japonica* med 77 beställningar och *Trillium grandiflorum* "Gothenburg pink strain" med 73 beställningar. Fröerna har skickats i alla väderstreck: Uzbekistan, Kirgisien, Sydkorea, Japan, Nya Zeeland, Tasmanien, Venezuela, Chile, Kanada men de flesta går inom Europa.

3. Gothenburg Global Biodiversity Centre, GGBC är igång (ggbc.gu.se). Centret bygger på fyra huvudteman: upptäcka, lära sig, utforska och skydda.

Upptäcka: Centret arbetar för att vi ska upptäcka den häpnadsväckande mångfalden av levande arter i naturen och både levande och konserverade arter på olika museer och i trädgårdar. Det ska ge en djupare förståelse för världens ekosystem – från de högsta bergstopparna till de tropiska regnskogarna, över den nordliga tundran och ner i världshavens djup.

Lära sig: I samarbete med sina partnerinstitutioner erbjuder centret utbildning på alla nivåer – från förskola till doktorandstudier. Seminarier, utställningar, öppet hus och rundvisningar arrangeras med särskilt fokus på att engagera en bred allmänhet.

Utforska: Centret tillhandahåller unika faciliteter för spjutspetsforskning inom biodiversitet i kombination med vetenskaplig support och rådgivning från framstående forskare.

Skydda: Centret kommer att driva en portal för större organisationer för skydd av den biologiska mångfalden. Det kommer även att uppmuntra insamling och förvaring av biologiska exemplar som kan användas för att bättre förstå mönster inom biodiversiteten och hur de är relaterade till bevarandet.

Centrets föreståndare är professor Alexandre Antonelli som 2016 utsågs till Framtidens Forskningsledare av Stiftelsen för strategisk forskning och som även fått prestigefyllda anslag från Europeiska forskningsrådet och Wallenbergstiftelserna. Centret har fått stor medial uppmärksamhet både nationellt och internationellt. Botaniska är en mycket aktiv partner bl a genom ordförandeskap i centrets styrgrupp. Exempel på aktiviteter som har genomförts är det publika evenemanget Fascinerande växter dag, ett Vetenskapscafe, och en minikonferens där aktuella forskningsresultat om biologisk mångfald presenterades.

4. Västsvenska konsortiet för biologiska samlingar har haft regelbundna sammanträden. Tillsammans med andra svenska samlingsförvaltare har ett nytt nätverk DISSCo skapats som är en del av ett större europeiskt nätverk. Syftet är att digitalt tillgängliggöra samlingarna. En ansökan om att biologiska samlingar ska finnas med på ESFRIs (European Strategy Forum on Research Infrastructures) sk roadmap har skickats in av CETAF (Consortium of European Taxonomic Facilities), där det västsvenska konsortiet ingår.

Botaniska har representerat de svenska botaniska trädgårdarna vid regelbundna möten inom European Botanic Gardens Consortium (EBGC). Viktiga frågor som behandlas är uppföljning

av den globala strategin för bevarande av växternas mångfald samt de nya lagar och riktlinjer som antagits av EU som ett resultat av det sk Nagoyaprotokollet. Nagoyaprotokollet är uppdaterad del av Konventionen för biologisk mångfald som Sverige åtagit sig att följa och som reglerar hur biologiskt material får insamlas och användas.

Botaniska har deltagit vid olika workshops och utbildningstillfällen som arrangerats av Naturvårdsverket gällande svensk hantering av Nagoyaprotokollet.

5. Skötsel och underhåll pågår konstant. Vad som särskilt kan nämnas är en omfattande restaurering av del av Amerikaarboretet. Området har under ett antal år blivit alltmer svårarbetat, delvis pga. invasiva skunkkallor. Syftet är nu att försöka utrota skunkkallorna och bereda marken för nyplantering av amerikanska trädarter. Arbetet bekostas av medel från Länsstyrelsen.

En utredning kring orkidésamlingars syfte och användning har skett som ett examensarbete vid GU. Utredningen bygger på en enkät som skickats till trädgårdar och samlingar över hela världen. Resultatet presenterades vid en internationell kongress.

Botaniska har haft besök från Programmet för odlad mångfald (POM) där avtal och implementering av klonarkivsväxter diskuterades.

Ett Memorandum of Understanding har upprättats mellan Botaniska och Tbilisi Botanical Garden, Georgien. Detta kan på sikt leda till att vi kan ta del av deras insamlingstillstånd. Kontakter har även tagits med kollegor i Kathmandu, Nepal och Iran. En resa till Ile de la Réunion har genomförts för att diskutera samarbete kring bevarandeprojekt (bekostad av EU's Erasmusprogram).

Fältstudier/insamling har skett i Indien, Nepal, Ecuador, Azerbadjan och Georgien.

Mål 2

Göteborgs botaniska trädgård ska nå barn och unga i hela Västra Götaland

Styrdokument: En ledande kunskapsregion, prioriterat område i VG 2020

Planerade aktiviteter:

Informationsspridning

- Lärarfortbildning
- Informationsspridning
- Tävling för femteklassare
- Satsning på särskola
- Samarbete med Göteborgs universitet

Resultat:

Fortbildning för lärare:

Under året har ett ökat fokus lagts på lärarfortbildning jämfört med tidigare år. Ex på aktiviteter är en heldag för lärare från Öckerö kommun, fortbildning för förskolelärare, LSS för pedagoger från hela regionen, samt ett projekt som stödjer uppbyggnad av skolträdgårdar över hela regionen i samarbete med Naturbruksgymnasierna.

Information:

En enkät har skickats ut till regionen skolor för att undersöka kännedomen om Botaniska och intresset för digitala undervisningsverktyg. Enkäten visar att många av skolorna är intresserade av att veta mer om Botaniskas skolverksamhet. Botaniska har därför startat **Nyheter från Roten** ett nyhetsbrev om utomhuspedagogik, tips på lektioner, odling i skolträdgårdar och annat spännande som regionens lärare kan prenumerera på. Nyhetsbrevet kommer ut med fyra nummer per år och når alla kommuner i regionen.

En informationsfilm om skolträdgårdsverksamheten har tagits fram.

Botaniskas skollektionsutbud finns med i Kulturkatalogen som distribueras till alla regionens skolor.

Information om möjligheten att söka resebidrag finns på Botaniskas hemsida. På hemsidan finns även undervisningsmaterial och tips att ladda hem.

Lektionsmaterial finns att låna för den skolklass som vill besöka trädgården på egen hand.

Tävling för femteklassare:

En tävling i *växtkunskap* för regionens *femteklassare* anordnades i samarbete med Göteborgs universitet. Tävlingen som gick av stapeln för sjunde året i rad omfattade fem flitiga skolklasser. Inbjudan att delta i tävlingen skickas till alla kommuner, men intresset har liksom tidigare år varit störst hos mer närbelägna skolor. Tävlingen delfinansieras av Göteborgs stads kulturförvaltning.

Särskola:

Pedagogerna vid Göteborgs Botaniska Trädgård har fått EU-medel för projektet "Botanical Garden: Come in! (VSTUPTE! KOM IN! WEJD • ! GYERE BE ")! Det är ett treårigt projekt vilket fokuserar på besökare med särskilda behov. Den totala effekten av projektet är dock mycket bredare och omfattar alla besökare. Ett uppstartsmöte anordnades i Prag, vecka 8.

Under året har ett antal klasser med elever med olika funktionsnedsättningar deltagit i flera olika lektionsteman.

Samarbete med Göteborgs universitet:

Pedagogiskt samarbete har skett med universitetet i samband med Vetenskapsfestivalen, Fascinerande växters dag, Tävling för femteklassare och inom forskningsprojektet Plant blindness, vid Institutionen för didaktik och pedagogisk profession.

Botaniskas pedagoger har undervisat på lärarutbildningen.

Övrigt:

Vi har utfört 393 lektioner för elever i olika åldrar. Merparten av eleverna kommer från Göteborgs kommun. Antalet lektioner är lägre än föregående år eftersom fler resurser lagts på bl a lärarfortbildning.

Botaniskas pedagoger har tillsammans med Önums friskola i Vara sökt och fått skolutvecklingspengar från Skolverket för hälsofrämjande skolutveckling. Önums friskola arbetar sedan 15 år med naturpedagogik i undervisningen och tanken är att vi skall ha ett utbyte mellan våra pedagoger och deras lärare där vi lär av varandra.

Aktiviteter för hela familjen har anordnats i samband med skollov.

Under året har Botaniska haft ett samarbete med pedagogerna från Naturhistoriska museet.

Tillsammans har vi utformat en tretimmars aktivitet för gymnasieelever på temat ekologi.

Aktiviteten har ägt rum i Botaniska trädgården och Änggårdsbergen. Under året har vi utfört aktiviteten med sammanlagt ca 150 gymnasieelever under tre dagar i april.

Mål 3

Botaniska trädgården ska vara en angelägenhet för hela Västra Götaland.

Styrdokument: En region för alla, prioriterat område i VG 2020

Mål 1, 2 och 4 bidrar till målluppfyllelse för mål 3,

Därutöver planerade aktiviteter:

- Behandling och förebyggande av stressrelaterad ohälsa (Gröna Rehab)
- Studiebesök, föreläsningar och informationsmaterial
- Workshops och konferenser
- Riktat samarbete med olika kommuner

Resultat:

Gröna Rehab:

Gröna Rehab gick in i 2017 med ett ekonomiskt underskott och prognosen för året var att underskottet sannolikt skulle öka. Genom olika besparingar har underskottet blivit mindre än prognosticerat. Viss minskning av omfattningen har varit nödvändig, ex gavs ingen chef/HR-kurs under våren. Deltagarna erbjöds inte heller en hälsoprofilbedömning och ingen GAP-genomgång.

Gröna Rehab har fullföljt sin verksamhet enligt plan och resultaten är fortsatt lika goda. De nedskurna resurserna har inte drabbat deltagarna men har inneburit en stor påfrestning för personalen. Beskedet att Personalstrategiska träder in som uppdragsgivare och att den ekonomiska ramen ökar under 2018 är en stor lättnad.

Antalet studiebesök som kunde tas emot minskade av besparingsskäl men intresset för verksamheten är oförändrat stort. Bland långväga besökare kan nämnas två forskare från Sydkorea.

Personalen har föreläst om Gröna Rehab, bl a på en tankesmedja som arrangerades av Länsstyrelsen i Västra Götaland och för HR/fackliga på Östra sjukhuset.

Teamet på Gröna Rehab har på olika sätt stöttat uppbyggnaden av PMU – Psykiatrisk mottagning utmattningssyndrom som drivs av SU. De har samma typ av deltagare som vi och är också en satsning av VGR. De arbetar dock med deltagare som är boende i VGR.

Annan verksamhet:

Botaniskas program distribueras till bl a

- Bibliotek, samtliga kommuner VGR, Regionbiblioteket
- Västarvets museer o verksamheter

- Göteborgs Universitet
- Naturum i VGR
- Sahlgrenska Universitetssjukhuset, infodesk + alla brevfack
- Östra Sjukhuset, infodesk + alla brevfack
- Mölndals Sjukhus, infodesk + alla brevfack
- NÄL infodesk + alla brevfack
- Borås infodesk + alla brevfack
- Skövde infodesk + alla brevfack
- Tandvården och vårdcentraler i regionen
- Turistkontoren i Gbgs stad, samtliga hotell, museer etc som har skyltställ från Göteborg&Co
- Turistbyråer i Västra Götaland
- Campingplatser i Västra Götaland

Botaniskas Trädgårdspodd är ett sätt att nå ut till fler och att ge människor som inte fysiskt kan besöka trädgården att lära känna och uppleva verksamheten. Podden, som sponsras av Botaniskas Vänner har laddats ned 70 000 gånger.

I och med att nya EU-riktlinjer införts har en livlig diskussion om invasiva växter inletts. I Botaniska är arbetet med att utrota skunkallor i arboretet i full gång och har tilldragit sig stor uppmärksamhet. Flera intressenter som länsstyrelse, kommuner och privatpersoner följer arbetet.

Integrerat artbevarande av hotade västsvenska arter pågår. Utplantering av martornsplanter på Vrångö (MH, SW, TP) samt på Nordkoster. Genomförda fröinsamlingar av martorn på Vrångö (SW) och Sydkoster, av ostronört på Tjurpannan (EA) samt Rörö (RA), mosippa på två lokaler i Herrljunga (MH), samt drakblomma i Falbygden. *Stipa pennata* planter har utplanterats på en lokal i Falbygden. Martornsplanter har donerats till Kosters trädgårdar. Botaniska har deltagit i Västerhavsveckan genom visning av martornsprojektet.

En internationell workshop om biologiska samlingars betydelse för modern forskning ägde rum i juni. Workshopen arrangerades i ett samarbete mellan Chalmers och GU i samband med särskilt inrättad gästprofessur och organiserades av Botaniska.

I Göteborg genomförde konferensen BiosystEU2017, där personal från Botaniska presenterade posters om integrerat artbevarande respektive orkidésamlingars syfte.

En av trädgårdens botanister höll föredrag och workshop på Grebbestads folkhögskola som en del av deras kurs Kultur och miljö. Temat var växter och kommunikation. Under workshopen fick studenterna sedan arbeta med att på olika sätt kommunicera ett projektarbete om hållbar utveckling som de arbetat med under sin kurs.

Mål 4

Göteborgs botaniska trädgårds unika verksamhet ska vara en del av besöksnäringen i Västra Götaland

Styrdokument: En region som syns och engagerar, prioriterat område i VG 2020

Planerade aktiviteter:

- Planering av nya växthus och besökscentrum
- Skötsel och utveckling/utformning av trädgårdens anläggningar
- Program- och utställningsverksamhet
- Fortsatt utveckling av skyltsystem och informationsmaterial

Resultat:

Besökssiffrorna landade på 633 000 vilket är ett mycket bra resultat. Siffran är som väntat något lägre än föregående år (670 000) då den stora satsningen Gothenburg Green World genomfördes. Årets Hanami drog en rekordpublik tack vare att den inföll på Valborg och vädret var vackert. 16 000 personer kom. Under sommarmånaderna var besöksantalet lika högt som 2016. Minskningen låg framför allt under hösten då vädret var både regnigt och blåsigt. Ändå drog Pumpautställningen en stor publik och uppmärksammades både i nationell tv och press.

Botaniskas hemsida har uppdaterats och förvaltningens Facebooksida är populär och välbesökt (>21 000 följare).

Planering av nya Växthus med besökscentrum har pågått intensivt med stora insatser från personalen, särskilt under hösten. Ett rumsprogram har tagits fram, placeringsalternativ har redovisats och en kostnads kalkyl kommer att presenteras i början av 2018. Processen kring fastighetsinvesteringar är inte helt lätt att förstå. Botaniska saknar egen erfarenhet av ett så stort investeringprojekt och det har varit ett läroprocess både för oss och för Västfastigheter under året.

Barnens Botaniska har fortsatt att utvecklas bl a med nya träskulpturer men mer arbete kvarstår.

Västsvenska turistrådet höll sitt vårmingel på AnyDay i Botaniska i april. Välbesökt och trevligt.

Botaniska har uppmärksammats i media flera gånger under perioden. Henrik Sjöman är ny expert i Odlas med P1 som har sänt direkt från Botaniska vid 6 tillfällen under perioden. Magnus Neuendorf har intervjuats flitigt angående den rika tillgången på svamp. Anders Stålhand medverkade i morgonsoffan i SVT i juli och pratade om otippade ätbarheter i naturen. Han har också varit med i reportage i tidningar som Allers Trädgård, bilagor i Expressen och Aftonbladet. Hanamin bevakades av P4 Göteborg, Västnytt, GP mfl. Alexandre Antonelli intervjuades om det nya centrumet för biodiversitet både i rikstäckande press, tv och radio. Björn Aldén intervjuades i Naturmorgon om arbetet med svensk kulturväxtdatabas. Svinröven fick stor uppmärksamhet i år i bl.a. GP och GT och Åsa Kullin intervjuades.

Göteborg & CO besökte trädgården tillsammans med nordiska trädgårdsjournalister i juni. Botaniska fortsätter diskussioner om fortsatt samarbete inom Gothenburg Green World. Botaniska har vidare haft möten med Göteborg & Co angående planering av jubileumsåret 2021.

Ett antal kortare informationsfilmer har tagits fram. Informationsskyltarna för olika

anläggningar har kompletterats.

Mål 5

Botaniska trädgården ska vara en verksamhet med internationell lyskraft som syns och engagerar

Styrdokument: En region som syns och engagerar, prioriterat område i VG 2020

Planerade aktiviteter:

- Planering av nya växthus och besökscentrum
- Kontakt med internationelle organisationer och media

Planering av nya Växthus är igång (se ovan). Omvärldsbevakning har skett genom att styrgruppen för Växthusprojektet besök växthusanläggningar i Belgien och Holland i början av september.

Tidningen The Telegraph lovordar Göteborgs gröna oaser och inte minst Botaniska, något som fick genomslag i såväl regional som nationell press.

TripAdvisor listar nu Botaniska som det näst viktigaste att besöka i Göteborg. På första platsen ligger Göteborgs skärgård.

Botaniskas utbildningsverksamhet har belönats med priset European Garden Award. Priset är inom kategorin Special Award of the Schloss Dyck Foundation och delas ut av European Garden Heritage Network, ett nätverk som omfattar 190 parker och trädgårdar i 14 europeiska länder. I september åkte Botaniskas pedagoger till Berlin för att ta emot priset under den stora trädgårdsutställningen IGA som pågår i staden.

Gothenburg Global Biodiversity Center GGBC har initierat ett debattinlägg om behovet av att bevara den biologiska mångfalden. Inlägget har undertecknats av 3700 forskare från hela världen och publicerades i Washington post.

http://www.washingtonpost.com/opinions/2017/12/15/53e6147c-e0f7-11e7-b2e9-8c636f076c76_story.html

Övrigt:

Planerad användning av statliga medel för miljöforskningsinformation: Fortsatt finansiering av en halvtidstjänst. Aktiviteter: Främja Globalt centrum för biodiversitetsforskning, hålla hemsida och facebook uppdaterade med forskningsinformation, koordinera utåtriktade verksamheter som ex Plant Fascination Day, samt vara ett administrativt stöd för samarbetsrådet.

Resultat: Verksamheten har bedrivits som planerat.